

מסורת הש"ס

(א) וַיַּעֲזֹבוּן יָדָיו: 15; וַיַּעֲזֹבוּן (ג) וַיִּמָּאֵל מַגְּ, יְבִימֹת עַבְדֵּי עֶרְכָּן; ג. פרה פ"ה מ"ד; (א) פסחים עב. כרימות טו.; ד) 15ל' אלעזר, (ס) פסחים עב. ע"ש, (1) 15ל' אלעזר, (1) יבמות לה.; (ח) ערכין ח.; (ט) יבמות עה.; (י) גז' סס.; (י) יבמות מז: ע"א; (1) נחזיקתי פניה (ג, ח) (נפחדתי מו.), (1) דף מג.), (ס) [לעיל סט.], (ע) במדבר טו],

תורה אור השלם

1 זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם וכן וְיָשָׁךְ אֶת־רִיחַ הַמּוֹל לָכֶם כָּל יוֹכֵר;

הגהות הב"ח

(א) גמ' וקמס ספדל ר' יהודא. גי' וצ"ע מן מ"ס נדה דף מו: (ט) תוס' ד"ה הזכר יתירא למעוטי לה לעומטוס: (1) בא"ר ספיקא הוא ובי איצטריך;

גליון הש"ס

בתנ"י ור' יהושע פוסד. ע"י מנחם דף קד ע"א מדר' ואפי' נמסכר;

רבינו הנגאל

והא סתם ספרא הוא דצמורת כהנים תניא לה¹ וסתם ספרא רבי יהודה² **ס**: **לקדש**. מי חטאת לתת אפר על המים: **מכשיר נקטן ופוסל באשה**. טעמיה מפרש בנסדר יומא בפ"ג³: **וכאנדרוגינוס**. שמע מינה דרבי יהודה כאשה משוי ליה: **כל זכר**. ריבויא הוא: **בתנ"י ושנה ומל אם של אחר השנס בשנה חייב**. דטעה דבדר מנזיה ולא עשה מנזיה הוא ועבד ליה צבורה שלא לצורך ובהא אפילו רבי יהושע מודה: **אחד למול בשנה ואחד למול בע"ש ושנה ומל אם של ע"ש בשנה ר"א מחייב חטאת**. דמילה שלא בזמנה אינה דוחה שנת. ואע"ג דטעה דבדר מנזיה שהיה טרוד צאזמו של שנת וממוך כך טעה בזה ואף בזה עשה מנזיה שהרי ראוי הוא למול אלא שאינו דוחה שנת ס"ל לר"א טעה דבדר מנזיה ועשה מנזיה שיש בזה חיוב חטאת חייב. ורבי יהושע פוסר דל"ל טעה דבדר מנזיה ועשה מנזיה פטור: **גמ' רב הונא מסני**. צמתניתין ברישא חייב לדברי הכל דמתניין לה אן: **ורב יהודה מסני ברישא פטור**. דמוקי לה בשכח ומל אם של ע"ש בשנת ופלוגמא היא צשל אחר השנת בשנת: **ספוא אייב**. דלע"ג דטריר צמנזיה וטעה בזה כיון דלאו מנזיה שעדיין לא הגיע זמנו למול חייב: **אלא מע"ז**. שהוקשו כל חטאות צצמורה לחטאת ע"ז⁴ דכתיב תורה אחת יהיה לכם וגו' צפרשת שלח לך אנשי⁵ גצי קרבן ע"ז: **ור' יהושע הסס**. עובד עצודת כוכבים לא עשה מנזיה: **ה"ג רב יהודה מסני פטור דסניא אמר ר"מ לא נחלקו ר"א ורבי יהושע על שהיו לו שני סינוקות אחד למול ע"ש כו'**: **ה"ג ורבי יהושע הסס לא טריד צמנזיה הכא טריד צמנזיה**. טריד להמעקס צמנזיה גמורה שהרי אחד מהס זמנו היום וטרוד לבו למהר ולעשות וממוך טרדו טעה ומל אם זה שאין צו מנזיה כלל: **ושנה ומל של ע"ש בשנה שחא חייב**. לקמיה מתקן לה: **דלא ניספנה שנת לידחות**. שאין לו מינוק סיהא זמנו היום הלכך לא היה טרוד היום צמנזיה שלא היה מוטל עליו כלוס לעשות ולא היה לו לטעות: **בתנ"י נולד צין השמשוש נימול לט'**. שהרי ליוס שמיני של ממחר הוא נימול ושמא צין השמשוש היה הוא נימול לט': **היה היוס ע"ש**. א"א למולו בשנת הבאה דשמא ט' הוא והויא ליה מילה שלא בזמנה ואינה דוחה שנת ונריך להממין עד לאחר השנת שהוא עשירי: **חל יו"ט לניוס אחר השנת**. אין מילה שלא בזמנה דוחה אותו ונימול ל"א: **גמ' חללסו חמס**. נשלף ממנו החולי ויאס מגופו: **דסני לודא**. שם חסס: **אם הגראסו כיוס הולדו**. ממתניין לו כיוס הולדו: **מאי לאו**. יוס הולדו דווקא קאמר דלא צעינן מעת לעת: **לא**. כיוס הולדו דקתני למיכת ליה ז' מיהו עדיף יוס הגרסאו מהא דצעינן מעת לעת ומהא ליכא למשמע מידי: **בתנ"י זינין**. רזועות של צשר שנשארו מן הערלה: **עערה**. היא שפה גבוה המקפת את הגיד סביב וממנה משפע ויורד לראשו: **ואינו אוכל צצורומס**. אס כהן הוא דילפינן ציצמות (ד' ע.) שערל אסור צצורומה: **ואס היה צצל צשר**. שהיה שמן וגרלה צשר שלמעלה מערלתו לאחר שניטלה ערלה כולה כאילו אותו צשר חוזר וסופס את הגיד: **מסקנו**. ומשפע צאזמל מאותו עוצי: **מפני מראיס העין**. שלא יהא נראה עעלל: **פרע**

רבי אליעזר דמילה פרק תשעה עשר שבת

טומטוס שראה לוצן ואודס מציתת מקדש וכ"ת משוס דליכא קרא יתירא ^(א) דדרש לה לטומטוס דכתיב מזכר ועד נקבה תשלחו ואי למעוטי אנדרוגינוס גרידא לא ה"ל למיכתב אלא זכר לא היא דאי לא כתב אלא זכר א"כ ה"א אשה לא מחייב צביאת מקדש מדכתיב

זכר ולא כתיב אדם ושמא י"ל דלית ליה לרב דר"ח דליכא אמורא נמי דפליג עליה צצצורות וא"ת ומאי אצטריך רב למעוטי אנדרוגינוס והא איהו ס"ל צפרק הערל ציצמות (דף פג.) דלאנדרוגינוס ספיקא הוא ^(א) ואצטריך קרא למעוטי ספק מיהו הא לא קשיא דה"א כשראה לוצן ואודס כלאת יתחייב ממ"נ אצל הא חימה כיון דסבר רב אנדרוגינוס ספיקא הוא אמאי קאמר רב מזכר ועד נקבה זכר ודאי נקבה ודלית ואס הוא זכר ימעט אותו מזכר ואס הוא נקבה ימעט אותו מנקבה ומיהו י"ל דמשוס טומטוס נקטיה דפעמיס הו זכר ופעמיס הוי נקבה: **הזכר ולא מופמזוס ואנדרוגינוס**. חימה לרבי דצפרק אלו מומיין (צצורות דף מז.) גצי צכור מנריך הזכר הזכריס למעוטי טומטוס ואנדרוגינוס משמע הסס דמזוכר לחודיה לא הוס ממעט לה והכא ממעטין ליה מזוכר לחודיה: **מל**

כעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים אמר רחמנא לא תעביד וכי עביד מיחייב ה"נ לא שנא ורבי יהושע התם דלאו מצוה הכא מצוה רב יהודה מתני פטור דתניא א"ר מאיר ילא נחלקו ר"א ורבי יהושע על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול בע"ש ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש בשבת שהוא פטור על מה נחלקו על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת וא' למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת כוכבים מחייב חטאת ורבי יהושע יפוסר ושניהם לא למדוה אלא מעבודת כוכבים ר"א סבר כעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים אמר רחמנא לא תעביד וכי עביד מיחייב ה"נ לא שנא ור' יהושע התם לא מריד מצוה הכא מריד מצוה ^(א) תני ר' חייא אומר היה ר"מ לא נחלקו רבי ^(א) אלעזר ורבי יהושע על מי שהיו לו ב' תינוקות א' למול בע"ש וא' למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש בשבת שהוא חייב על מה נחלקו על מי שהיו לו ב' תינוקות א' למול אחר השבת וא' למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת ושכח ומל את של אחר השבת כוכבים מחייב חטאת רבי יהושע סיפא דלא קא עביד מצוה פוסר רישא דקא עביד מצוה מחייב אמרי דבי ר' ינאי רישא כגון שקדם ומל של שבת בע"ש דלא ניתנה שבת לידחות סיפא ניתנה שבת לידחות א"ל רב אשי לרב כהנא רישא נמי ניתנה שבת לידחות לגבי תינוקות דעלמא להאי גברא מיהא לא איתיהיב: **בתנ"י** ^(א) קמן נימול לשמנה לתשעה ולעשרה ולאחד עשר ולי"ב לא פחות ולא יותר הא כיצד כדרכו לשמנה גולד לבין השמשות נימול למ' ביה"ש של ע"ש נימול לעשרה יו"ט לאחר השבת נימול לאחד עשר ב' ימים של ר"ה נימול לשנים עשר קמן החולה אין מוהלין אותו עד שיבירא: **גמ'** ^(א) אמר שמואל יחלצתו חמה נותנין לו כל ז' להברותו איבעיא להו מי בעינן מעת לעת ת"ש דתני ^(א) לודא יום הבראתו כיום הולדו מאי לאו מה יום הולדו לא בעינן מעת לעת אף יום הבראתו לא בעינן מעת לעת אעדיף יום הבראתו מיום הולדו דאילו יום הולדו לא בעינן מעת לעת ואילו יום הבראתו בעינן מעת לעת: **בתנ"י** ^(א) אלו הן ציצין המעכבין את המילה בשר החופה את רוב העטרה ואינו אוכל בתרומה ויאם היה בעל בשר מתקנו מפני מראית העין **מל**

קלו.

טומטוס שראה לוצן ואודס מציתת מקדש וכ"ת משוס דליכא קרא יתירא ^(א) דדרש לה לטומטוס דכתיב מזכר ועד נקבה תשלחו ואי למעוטי אנדרוגינוס גרידא לא ה"ל למיכתב אלא זכר לא היא דאי לא כתב אלא זכר א"כ ה"א אשה לא מחייב צביאת מקדש מדכתיב זכר ולא כתיב אדם ושמא י"ל דלית ליה לרב דר"ח דליכא אמורא נמי דפליג עליה צצצורות וא"ת ומאי אצטריך רב למעוטי אנדרוגינוס והא איהו ס"ל צפרק הערל ציצמות (דף פג.) דלאנדרוגינוס ספיקא הוא ^(א) ואצטריך קרא למעוטי ספק מיהו הא לא קשיא דה"א כשראה לוצן ואודס כלאת יתחייב ממ"נ אצל הא חימה כיון דסבר רב אנדרוגינוס ספיקא הוא אמאי קאמר רב מזכר ועד נקבה זכר ודאי נקבה ודלית ואס הוא זכר ימעט אותו מזכר ואס הוא נקבה ימעט אותו מנקבה ומיהו י"ל דמשוס טומטוס נקטיה דפעמיס הו זכר ופעמיס הוי נקבה: **הזכר ולא מופמזוס ואנדרוגינוס**. חימה לרבי דצפרק אלו מומיין (צצורות דף מז.) גצי צכור מנריך הזכר הזכריס למעוטי טומטוס ואנדרוגינוס משמע הסס דמזוכר לחודיה לא הוס ממעט לה והכא ממעטין ליה מזוכר לחודיה: **מל**

כעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים אמר רחמנא לא תעביד וכי עביד מיחייב ה"נ לא שנא ורבי יהושע התם דלאו מצוה הכא מצוה רב יהודה מתני פטור דתניא א"ר מאיר ילא נחלקו ר"א ורבי יהושע על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול בע"ש ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש בשבת שהוא פטור על מה נחלקו על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת וא' למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת כוכבים מחייב חטאת ורבי יהושע יפוסר ושניהם לא למדוה אלא מעבודת כוכבים ר"א סבר כעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים אמר רחמנא לא תעביד וכי עביד מיחייב ה"נ לא שנא ור' יהושע התם לא מריד מצוה הכא מריד מצוה ^(א) תני ר' חייא אומר היה ר"מ לא נחלקו רבי ^(א) אלעזר ורבי יהושע על מי שהיו לו ב' תינוקות א' למול בע"ש וא' למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש בשבת שהוא חייב על מה נחלקו על מי שהיו לו ב' תינוקות א' למול אחר השבת וא' למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת ושכח ומל את של אחר השבת כוכבים מחייב חטאת רבי יהושע סיפא דלא קא עביד מצוה פוסר רישא דקא עביד מצוה מחייב אמרי דבי ר' ינאי רישא כגון שקדם ומל של שבת בע"ש דלא ניתנה שבת לידחות סיפא ניתנה שבת לידחות א"ל רב אשי לרב כהנא רישא נמי ניתנה שבת לידחות לגבי תינוקות דעלמא להאי גברא מיהא לא איתיהיב: **בתנ"י** ^(א) קמן נימול לשמנה לתשעה ולעשרה ולאחד עשר ולי"ב לא פחות ולא יותר הא כיצד כדרכו לשמנה גולד לבין השמשות נימול למ' ביה"ש של ע"ש נימול לעשרה יו"ט לאחר השבת נימול לאחד עשר ב' ימים של ר"ה נימול לשנים עשר קמן החולה אין מוהלין אותו עד שיבירא: **גמ'** ^(א) אמר שמואל יחלצתו חמה נותנין לו כל ז' להברותו איבעיא להו מי בעינן מעת לעת ת"ש דתני ^(א) לודא יום הבראתו כיום הולדו מאי לאו מה יום הולדו לא בעינן מעת לעת אף יום הבראתו לא בעינן מעת לעת אעדיף יום הבראתו מיום הולדו דאילו יום הולדו לא בעינן מעת לעת ואילו יום הבראתו בעינן מעת לעת: **בתנ"י** ^(א) אלו הן ציצין המעכבין את המילה בשר החופה את רוב העטרה ואינו אוכל בתרומה ויאם היה בעל בשר מתקנו מפני מראית העין **מל**

כעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים אמר רחמנא לא תעביד וכי עביד מיחייב ה"נ לא שנא ורבי יהושע התם דלאו מצוה הכא מצוה רב יהודה מתני פטור דתניא א"ר מאיר ילא נחלקו ר"א ורבי יהושע על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול בע"ש ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש בשבת שהוא פטור על מה נחלקו על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת וא' למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת כוכבים מחייב חטאת ורבי יהושע יפוסר ושניהם לא למדוה אלא מעבודת כוכבים ר"א סבר כעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים אמר רחמנא לא תעביד וכי עביד מיחייב ה"נ לא שנא ור' יהושע התם לא מריד מצוה הכא מריד מצוה ^(א) תני ר' חייא אומר היה ר"מ לא נחלקו רבי ^(א) אלעזר ורבי יהושע על מי שהיו לו ב' תינוקות א' למול בע"ש וא' למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש בשבת שהוא חייב על מה נחלקו על מי שהיו לו ב' תינוקות א' למול אחר השבת וא' למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת ושכח ומל את של אחר השבת כוכבים מחייב חטאת רבי יהושע סיפא דלא קא עביד מצוה פוסר רישא דקא עביד מצוה מחייב אמרי דבי ר' ינאי רישא כגון שקדם ומל של שבת בע"ש דלא ניתנה שבת לידחות סיפא ניתנה שבת לידחות א"ל רב אשי לרב כהנא רישא נמי ניתנה שבת לידחות לגבי תינוקות דעלמא להאי גברא מיהא לא איתיהיב: **בתנ"י** ^(א) קמן נימול לשמנה לתשעה ולעשרה ולאחד עשר ולי"ב לא פחות ולא יותר הא כיצד כדרכו לשמנה גולד לבין השמשות נימול למ' ביה"ש של ע"ש נימול לעשרה יו"ט לאחר השבת נימול לאחד עשר ב' ימים של ר"ה נימול לשנים עשר קמן החולה אין מוהלין אותו עד שיבירא: **גמ'** ^(א) אמר שמואל יחלצתו חמה נותנין לו כל ז' להברותו איבעיא להו מי בעינן מעת לעת ת"ש דתני ^(א) לודא יום הבראתו כיום הולדו מאי לאו מה יום הולדו לא בעינן מעת לעת אף יום הבראתו לא בעינן מעת לעת אעדיף יום הבראתו מיום הולדו דאילו יום הולדו לא בעינן מעת לעת ואילו יום הבראתו בעינן מעת לעת: **בתנ"י** ^(א) אלו הן ציצין המעכבין את המילה בשר החופה את רוב העטרה ואינו אוכל בתרומה ויאם היה בעל בשר מתקנו מפני מראית העין **מל**

טומטוס של ר"ה אחר אותו שנת אינו נימול עד יוס שלשי ספוא שנים עשר ללידו (שבין ח.) חלצתו חמה. שטיא חולה ומפרסא ומחללא ושחלפסא ממנו חמס (יבמות שא.) יום הבראתו כיום הולדו. לריך להממין שמונה ימים (יבמות שא.) מאי לאו. הכי קאמר מה יוס הולדו כו' (שם.) עדיף יום הבראתו. והא דמני לודא יוס הגראסו כיום הולדו, הא למי לאשמעין שצריך להממין עד יוס שמיני (שם.) ציצין. חתיכות צשר, שלא נפיעת המילה כהלכתה (יבמות מז.) אלו: שלא חתן כל הערלה (שם שא.) עטרה. צורה גבוהה ספסבי גניד וממנה חוקך ומשפע מעלה ולמטה (שם מז.)

עין מושפמ נר מצוה

במס א מיי פ"ו מהל' פרה הלכה ג סמג עשין רלב:

ג ב א מיי פ"ב מהל' שגגות הלכה ח:

בא ד מיי פ"א מהל' מילה הלכה י סמג עשין כח טוש"ע י"ד סי' רסו עסיף ח':

גב ה מיי שס הלכה טז סמג שס טוש"ע י"ד

ד י רסב עסיף ג:

גג ו א מיי פ"ב מהל' מילה הלכה ג ה סמג שס טוש"ע י"ד סי' רסב עסיף ה':

רב נסים גאון

אף אגן גמי תנינא הבל כשיירין לקדש חוץ מחרש שוטה וקטן וכו'. זו המושגה במס' פרה בפרק ה', ולענין קידוש מי חטאת ואם הוא כהן אסור לוכל בתרומה, כמו ששינוי במס' יבמות (דף ט) העיר וכל הטמאין לא יאכלו בתרומה. והזכירו בתלמוד המחלוקת שהיתה בין ר' אלעזר ובין ר' עקיבא בחורת כהנים במה שכתוב (ויקרא כב) איש איש מזרע אהרן, ומה שכתוב (שם) תושב כהן ר' אליעזר גמר לערל בגדיה שוה לערל מוספה, ור' עקיבא אמר איש איש לברות את הערל. סליק פירק רבי אליעזר

(ה) זה לפיכך את המשנה אלו הן זעין כו.

מוסף רש"י

הכל כשרים לקדש. כל הטוהרים כשרים לקדש מי חטאת, אפילו אשה, אצל ערל וכו' (יבמות עב.) לקדש. לתת מים על האפר ככלי חרס (ויחא טז.) לענין מים חיים כלפי חטאת (שבין ח.) ושכח ומל של אחר השבת בשבת. דטעה דבדר מנזיה ולא עשה מנזיה הוא, דעדיין לא הגיע זמנו, ומזהה ר' יהושע דחייב (פסחים עב.) את של ערב שבת בשבת. קסבור ספוא של שנת חס של ערב שנת היה אמתול מזהל או אטע ומילה שלא בזמנה אפילו היה חייב משוס מכל מקום מנזיה מילה קיים (שם.) רישא כגון שקדם ומל של שבת בע"ש. שמתחין לו אמתול של שנת בע"ש ומלו בע"ש ועדיין לא נדע טעמו וסבור שהי טעמד של שנת הוא, ואע"ג דטריך ביה דרמיה מנזיה עליה כפי מחשבתו, וגם עשה צומנזיה אפילו הכי חייב משוס דלא ניטנה שנת לידחות אצל, וסיפא ניטנה שנת לידחות אצל של שנת וטעה דבדר מנזיה פטור ואפילו לא עשה מנזיה לר' מאיר פטור (שם.) ב' ימים של ר"ה גימול ל"ב. כ"זה, טול דנין השמשות של ערב שנת אינו נימול בשנת דשמא תשיע הוא דנין השמשות ספק יוס ספק לילה, ואס יוס הוא מנלא שנת יוס תשיע ומילה שלא בזמנה אינה דוחה לא שנת ולא יו"ט, ואס חל שני

^[1] (נראה לעין דמקס פה כמה חיות ומל"ל על מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול בשנת ואחד למול אחר השנת ושכח ומל של אחר השנת בשנת שהוא חייב וכו' ורבי יהודה מתני פטור דתניא אמר ר"מ וכו' ומהדר לאוקמי מתני' כר"מ משוס דקרי"ל דסתם מנזיה ר"מ וכו').